

HELDENREIS CURSUSSEN

Alle [cursussen](#) zijn te bestellen door **€10** over te maken op NL90 INGB 0003 8794 67 tnv H. Kuipers, Groningen onder vermelding van de naam van de cursus. (vergeet niet om ook een mail te sturen aan info@heldenreis.nl)

[cursus Heldenreis](#) - een schrijfcursus om een complete roman te leren schrijven.

[cursus Heldenreis Reis I](#) -

een autobiografisch avontuur voor vrouwen.

[cursus Heldenreis Reis II](#) - een schrijfcursus om een boek te schrijven over een

vrouwelijke hoofdpersoon, zowel fictief als (auto)biografisch.

[cursus The Artist's Way](#) - een online coachingsprogramma van 12 weken om je creativiteit (op welk gebied dan ook) weer te laten stromen.

[cursus Schrijfveren](#) - een schrijfcursus van een jaar, om (1) erachter te komen waar jouw kracht ligt, als schrijver, of om (2) een compleet boek te schrijven waarbij je intuïtie het werk doet.

[cursus Honderd Valkuilen](#) - een schrijfcursus die alle technische aspecten van creatief schrijven (fictie) behandelt, aan de hand van het meest complete schrijf-handboek.

LEREN VAN JONGE SCHRIJFSTERS

Op 24 maart jl interviewde Hanneke Groenteman drie jonge schrijfsters: Marieke Lucas Rijneveld, Bregje Hofstede en Alma Mathijssen. Zaal 2 van het [Groninger Forum](#) zat vol, en naar schatting 95% van het publiek was vrouw.

Hoe beviel het, om variété-artiest te zijn in de boekenweekcarrousel? Het hield je flink van het schrijven af, daar waren ze het over eens. Terwijl sommigen toch echt tegen een deadline aan zaten. Alma Mathijssen was bezig aan een essay over "gender door de eeuwen," (voor de maand van de geschiedenis met als thema "Zij/Hij") en aan een novelle voor het 75-jarig bestaan van de Bezige Bij.

Over het thema van de Boekenweek - De Moeder De Vrouw - vertelde Marieke Lucas dat de meeste moeders die zij opvoert in haar werk een bepaalde afwezigheid hebben. "Een moeder in de rouw," zoals Hanneke het samenvatte (en dat vond weer zijn weg naar de schrijfveren van 2020).

Maar nog even over die deadline, hoe werkt dat bij jullie? Moet je de stad uit, naar een stille plek, of kan het gewoon thuis? Hanneke is zelf bezig aan een kinderboek en liet zich maar al te graag afleiden door kattenbakken en wasmachines.

Bregje (Drift) zei dat ze het wel thuis kon (met de telefoon in de ijskast), maar dat ze toch liever weg ging, om makkelijker te zeggen: Ik ben er niet. Voor haar nieuwe boek gaat ze 6 maanden op reis. Kamer onderverhuurd, tentje mee, laptop mee ... geen weg terug.

Marieke Lucas schrijft altijd thuis, in pyjama, liefst onder een dekentje. 's Morgens schrijven, 's middags lichamelijk werk doen, of schaatsen, en dan 's avonds redigeren. Bij

elk boek is er altijd het gevoel van 'kijken of ik het nog kan.'

Als je boek af is, vroeg Hanneke, wanneer begin je dan aan een nieuw boek?

Volgens Alma draagt een boek al de kiem van een volgend boek in zich. Een nieuwe vraag, als het ware. Haar boek Vergeet de Meisjes gaat over de verstikkende vriendschap tussen twee vrouwen, en een volgend boek zou kunnen gaan over hoe het is om elkaar juist helemaal vrij te laten. Ze vertelt over het [rouw-ritueel](#) dat ze uitvoerde toen de relatie met haar vriend uitraakte, en over de Intense Jurk (schrijfveer!) die ze daarbij droeg.

Ik keek naar het gezicht van Marieke Lucas. Het sprak boekdelen, maar lezen kon ik ze niet echt.

Zij begon helemaal niet vanuit een vraag, zei ze, maar vanuit een sfeer, een emotie. Voor haar boek De Avond is Ongemak heeft ze zes jaar lopen zoeken naar de juiste vorm. (Ik heb het boek nog niet gelezen.) Het boek gaat over haar broer, die omkwam toen zij pas drie was. Ze weet het alleen vanuit haar lichaamsgeheugen, niet vanuit letterlijke herinneringen, en het was lastig om te schrijven vanwege de loyaliteit jegens haar ouders. Haar ouders hebben het boek niet willen lezen, terwijl ze juist had gehoopt hiermee iets van erkenning van hen te krijgen. Ze was immers altijd het buitenbeentje geweest dat niet de gebaande paden wilde volgen.

Wanneer wist je dat je schrijver zou zijn? vraagt Hanneke.

Marieke Lucas wist het al op de basisschool, mede door het lezen van Harry Potter, maar vooral door de stimulans die ze van haar juf kreeg.

Bregje noemt voorlezen als dé grote invloed, dat wilde zij ook kunnen. En stiekem lezen op school (onder de rekenles) in de boeken van

Imme Dros. Toen schreef ze zelf verhalen over mythische dieren.

Het gesprek gaat vervolgens over de urgentie van te móeten schrijven. Hanneke merkt op dat de drie boeken allemaal gaan over "de wurgende relatie." (schrijfveer!)

Wat moet je opgeven voor de grote liefde, zegt Bregje. In *Drift* heet de hoofdpersoon Bregje. In *hoe verre* die samenvalt met de auteur? We maken immers altijd een personage van onszelf. Ik onderzoek hoe eerlijk ik kan zijn, hoe lelijk ik durf te zijn, en in welke 'wij' ik de 'ik' wil plaatsen.

Hoe zorg je ervoor dat je tweede boek dezelfde urgentie heeft als het eerste?

Ik ben heel goed in zwijgen, zegt Bregje. Dan verzamel ik heel veel, tot het er écht uit moet. Straks op reis ga ik vooronderzoek doen, het personage heb ik al.

Wat je nodig hebt, is wat Tolstoy *the energy of delusion* noemde.

(Op 8 april 1878 schreef Tolstoy aan zijn uitgever Nikolai Strakhov – hij werkte aan *Anna Karenina* - "... *everything seems to be ready for the writing - for fulfilling my earthly duty, what's missing is the urge to believe in myself, the belief in the importance of my task, I'm lacking the energy of delusion.*" Om te kunnen schrijven moet je op dat moment jezelf voorhouden dat het het belangrijkste is wat je te doen hebt.)

Hebben jullie nooit dat je denkt "wie zit hier nu op te wachten"?

Alma zegt dat juist bij rare dingen, waarvan je denkt dat niemand ze zal begrijpen of zo zal ervaren, je merkt dat veel mensen het herkennen. Schrijven is fantastisch, maar ook zwaar. Je wilt iets vastpakken wat je zelf nog niet begrijpt. Dan moet je niet het vertrouwen kwijtraken. Nooit opgeven. Je weet hoe groot de voldoening later is. Schrijven is altijd beter dan niet schrijven. De woorden komen altijd, zegt Marieke Lucas.

Het is net als met pannenkoeken, vat Hanneke samen, de eerste mislukken altijd. Toch is stug volhouden niet altijd goed, zegt Bregje. Ik heb eens 150.000 woorden geschreven, en uiteindelijk weggegooid. Toch was dat misschien wel nodig om *Drift* te kunnen schrijven.

Marieke Lucas heeft haar bestand Bestseller 0.1 genoemd, dat hielp echt.

Een goede tip is: Houd een dagboek bij van het personage. Dit komt niet in het echte boek, maar je bent er wel mee bezig. (Ik bedenken dat de cursus [schrijfveren](#) zo werkt.) Alma heeft voor haar personage zelfs een echte [website](#) gemaakt.)

Heb je moed nodig om te schrijven? vraagt Hanneke.

Dan antwoordt Alma meteen (en oh, wat ben ik het met haar eens): Veel meer mensen zouden moeten leren schrijven! Kun je schrijven leren? Iederéén kan schrijven!

Ik moet wel de moed hebben om in mezelf af te dalen, om eerlijk te zijn en ook de lelijke kanten te benoemen, zegt Bregje. Het is ook eenzaam, en je moet elke dag gaan zitten, zonder dat iemand erom vraagt.

Hoe leeft het boek voort na publicatie?

Als de publiciteit voorbij is, moet je de personages achter je laten, zegt Marieke Lucas, en Bregje vult aan: ik kijk erop terug als op een voorbij liefde, het heeft nu minder met mij te maken. Alma wil eigenlijk niet meer voorlezen uit oud werk, er groeit een afstand, je bent nu iemand anders.

Uit het publiek komt de vraag of je in een nieuw boek een totaal andere stem of vorm kunt gebruiken. Alma vertelt dat ze van *Vergeet de Meisjes 8* versies heeft geschreven, onder andere van 3^e naar 1^e persoon. Het thema roept een bepaalde vorm op, je moet luisteren naar wat het verhaal wil.

Vaak zie je aan andermans boeken beter hoe vorm en inhoud samenvallen, zegt Bregje. In die zin is andermans werk inspirerend.

Laten jullie het boek tijdens het schrijven al aan mensen lezen? Marieke Lucas heeft meelezers. Ze zegt dat ze best onzeker is, nu na het succes van haar eerste boek. Ze zoekt dan weer naar het compliment van de juf: "Goed gedaan."

Moet je jezelf overtreffen? vraagt Hanneke. Het is in elk geval zo dat je groeit, dat je leert, zegt Bregje. Het is een ambacht waar ik beter in word. Wijze raad van Alma: probeer de voldoening uit het proces te halen, niet uit de reacties van lezers.

Het gesprek wordt beëindigd met het prachtige gedicht *Kindertelefoon* van Marieke Lucas (zie bijlage).

En ik besef weer hoe belangrijk het is om je tussen stamgenoten te begeven. Online of telefonisch begeleiden is niet hetzelfde als de energie te ervaren van zo'n prachtige middag.

Blijf schrijven en creëren!

Hella Kuipers